

Translanguaging som pædagogik for alle

Foreningen tosprogede børn og
unges vilkår

11/5 2023

Anne Holmen

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Plan

Grundantagelse:

- Sprog kan gøres til resurser i interaktion med andre og i læring
- 3 eksempler fra andre pædagogiske kontekster
- Kobling mellem resurksesyn på sprog og læringsstrategier
- Flersprogethed og translanguaging som begreber
- Translanguaging i praksis

Eksempel 1: Kodeskift under pandekagespisning i svensk børnehave:

- B1: Quemado er også gode
- Voksen: hvad?
- B1: hvordan siger man quemado i øh?
- Voksen: på svensk?
- B1: ja
- Voksen: Hvad er quemado?
- B2: Quemado en øh
- B1: como se dice quemado en sueco?
- B3: esta quemado
- B1: pero en sueco
- B2: det brænder
- B1: brænder er også gode

Voksen: det brænder?

B1: mm. Brænder også gode. Forstår du det?

Voksen: altså de her brændte, de her brændte pandekager som er lidt mørke

B3: mm

Voksen: ja. De er smadder gode. Nu vil jeg smage en brændt pandekage

B1: en brændt

Voksen: mm. Som er lidt sort. Nu skal jeg smage om den er god

B4: sort, sort, sort

Eksempel 2: Naturfagsundervisning

- Klassen arbejder med luftforurening og ser et kort videoklip om astma.
- Læreren beder om elevernes kommentarer. Sara fortæller (på dansk) at hendes bror lider af astma og har været indlagt flere gange. Ahmet afbryder: 'også mig! Min bror... Türkiyede ... o da...'
Ahmet har vanskeligt ved at fortsætte på dansk og - - -

Læreren beder ham fortsætte på tyrkisk. Efter fortællingen oversætter Ayse, som også kan tyrkisk, hvad Ahmet har fortalt.

Ahmet bliver frustreret og giver op. Ayse og Sara fortsætter samtalen med læreren. Andre elever, som ikke er så stærke i dansk, kigger ud af vinduet eller tjekker telefoner under bordet.

Eksempel 3: Eventyr, dansk på mellemtrinnet.

Hvad hedder dit yndlingseventyr?

Hvad handler det om?

Askepot

Hun far er dø. Askepot har to søster,
hun søster er onde. Hun mor say to
clean. Askepot blive gift med prinse.

Askepot

Hun far er dø. Askepot har to søster,
hun søster er onde. Hun mor say to
clean. Askepot blive gift med prinse.

Eventyr

tekst 2 - rumænsk

Cenșăreasa

Era odată cu mică odată o fată, numele ei era Cenșăreasa. Fiindcă ea nu avea mamă, tatăl a decis să se mărite cu o altă femeie. Această femeie are două fete, numele primei fete era Annabelle și cea de-a doua fată, se numea Isabelle. Tatăl Cenșăresei se simțea din ce în ce mai rău și soția tatălui începuse în secret, să curățe toată casa. Cenșăreasa începuse să viseze, că trăia în Castel.

Casa Cenșăresei primise un plic, și în plic era o invitație la un bal. Surorile Cenșăresei au strigat rochia cu care Cenșăreasa trebuia să meargă la bal. Apoi vine o răvășă magică și o întrebă pe Cenșăreasa ce sa întplat. Ea povestise totul. Fara ia daruit o rochie și trebuie să se întorcă acasă până la 24:00.

Eventyr

tekst 3 dansk fra rumænsk

Hun var engang en pige, hun hedder Askepot. Fordi hun ikke havde en mor, besluttede faderen at gifte sig med en anden kvine. Denne kvinde havde to piger, den første pige var Annabelle, og den anden pige blev kaldt Isabelle. Askepost far bliv værre og hans kone begynde hemmeligt drømm-er, der levede i et slot. Huset havde modtaget en konvult. I konvulутten var den en invitation til slot. Askepot søstre ruinerede kjole med hvilken Askepot skulle gå til slot. Så kommer en magisk fe, og spørger Askepot hvad der skete. Hun fortalte alt. Fe gav hende en nu kjole, og hun skal være tilbage kl. 24:00

Askepot tænkte på at drømmen var blevet, prinsen kom til hende og spurgte hende: "Vil du danse med mig?"

Hvad hedder dit yndlingseventyr? Hvad handler det om?

Askepot
 Hun var engang en pige, hun hedder Askepot. Fordi hun ikke havde en mor, besluttede faderen at gifte sig med en anden kvine. Denne kvinde havde to piger, den første pige var Annabelle, og den anden pige blev kaldt Isabelle. Askepot far blev værre og hans kone begynde hemmeligt drømmer, der levede i et slot. Huset havde modtaget en konvult, i konvulутten var den en invitation til slot. Askepot søstre ruinerede kjole med hvilken Askepot skulle gå til slot. Så kommer en magisk fe og spørger Askepot, hvad der skete. Hun fortalte alt. Fe gav hende en nu kjole, og hun skal være tilbage kl. 24:00

"Den god mand" Trækker på sine sproglige ressourcer.

"Dronning" Trækker på sine sproglige ressourcer.

□ = Betydningsbærende sætninger til den sprogviklende samtale. Tilføjer selv "ny" da hun tænker højt. Trækker på sine sproglige ressourcer.

Askepot tænkte på, at drømmen var blevet, prinsen kom til hende og spurgte hende: "Vil du danse med mig?". Askepot svarede « ja » Uret ligger 24:00, det løb til huset. Prinsen varrede alle huserne i

Hvad kan elevernes flersprogede ressourcer?

Strategier til at deltage i interaktion

- Fx blive i samtalen i stedet for at trække sig, inddrage egne erfaringer, bruge internationale udtryk, skifte til et stærkere sprog

Strategier til at huske

- Fx associere til noget kendt ved lyde og ord

Strategier til at få viden ved hjælp af sprog

- Fx forstå en tekst ud fra sproglig betydning ved at sammenligne sprog, gætte, overføre viden, bruge sproglig opmærksomhed

Hvad kan elevernes flersprogede ressourcer?

Understøtte motivation gennem anerkendelse og øget deltagelse

Pluk fra Ågård (2014):

- Kan være med til at skabe et positivt og støttende læringsmiljø med mulighed for at elever kan opleve kompetence, selvbestemmelse og tilhørsforhold
- Sørge for at alle elever får læringsoplevelser, der styrker deres faglige selvtillid
- Kan bidrage til at gøre opgaver tydelige
- Kan give elever øgede muligheder for at arbejde selvstændigt
- Kan give elever øgede muligheder for at samarbejde.
- Giver læreren øget viden om elevernes forudsætninger

Flersprogethed og translanguaging

International tendens i sprogvidenskab og sprogpædagogik:

- Mobilitet og teknologisk udvikling har gjort mange sprogbrugssituationer og læringskontekster iboende flersprogede
- Det er svært at holde sprog adskilt i læringsprocesser

Translanguaging, teaching for transfer, flersprogethedsdidaktik, superdiversitet, polylinguaging ...

Europæisk terminologi

Fx i Common European Framework for References on Language:

- "multilingualism" om flersprogede grupper og samfund
- "plurilingualism" om flersprogede individer

Det flersprogede individ trækker på alle sine resurser ved brug af og tilegnelse af sprog.

Sprogene holdes ikke adskilt, men integreres

Pædagogikken kan med fordel bygge bro mellem sprog

Danske udgivelser

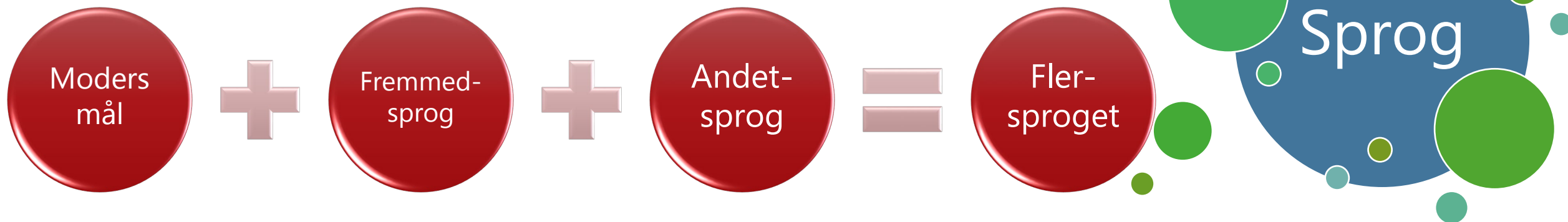
- Tidligere sprogstart (engelsk, tysk, fransk og flersprogethedsdidaktik) 2018
- Daugaard, Line Møller & Laursen, Helle Pia (2021): Med flere sprog i klassen. Aarhus Universitetsforlag
- Liv i skolen (2021): Det flersprogede klasserum. 23, 1. VIA
- Unge Pædagoger (2021): I samfund med mange sprog, 3.
- Holmen, Anne & Thise, Helene (2021): Flere sprog i læringen. Translanguaging i praksis. Samfundslitteratur

20 artikler, 2 bøger alene fra 2021

37 forfattere (inkl. gengangere)

Hvorfor vælge ordet *translanguaging* på dansk?

Fordi ordet understreger, at pædagogikken skal skabe forbindelser mellem sprogene (trans-) og ikke bare acceptere, at sprogene findes ved siden af hinanden

Translanguaging

At bygge bro mellem sprog

The translanguaging corriente (Garcia)

Translanguaging...

- inviterer til at se sprog som kommunikativ praksis med forskellige formål
- baseres på at vi rent kognitivt ikke kan holde sprogene adskilt
- opfatter flersprogethed som *det normale i verden*: Ikke en perifer position
- er et nøgleord i nordamerikansk og nordisk sprogpædagogik

Hvordan?

- Gør det legitimt at italesætte sprog og forbindelser mellem sprog – fx ved diskussion af et forenklet sprogsurvey eller udfyldning af sprogportrætter
- Se på sprog som potentielle resurser snarere end problemer. Dette gælder både dansk, skolesprog, andre modersmål og sprog lært uformelt
- Del pædagogiske forløb op i faser – fx ved hjælp af Pyramiden

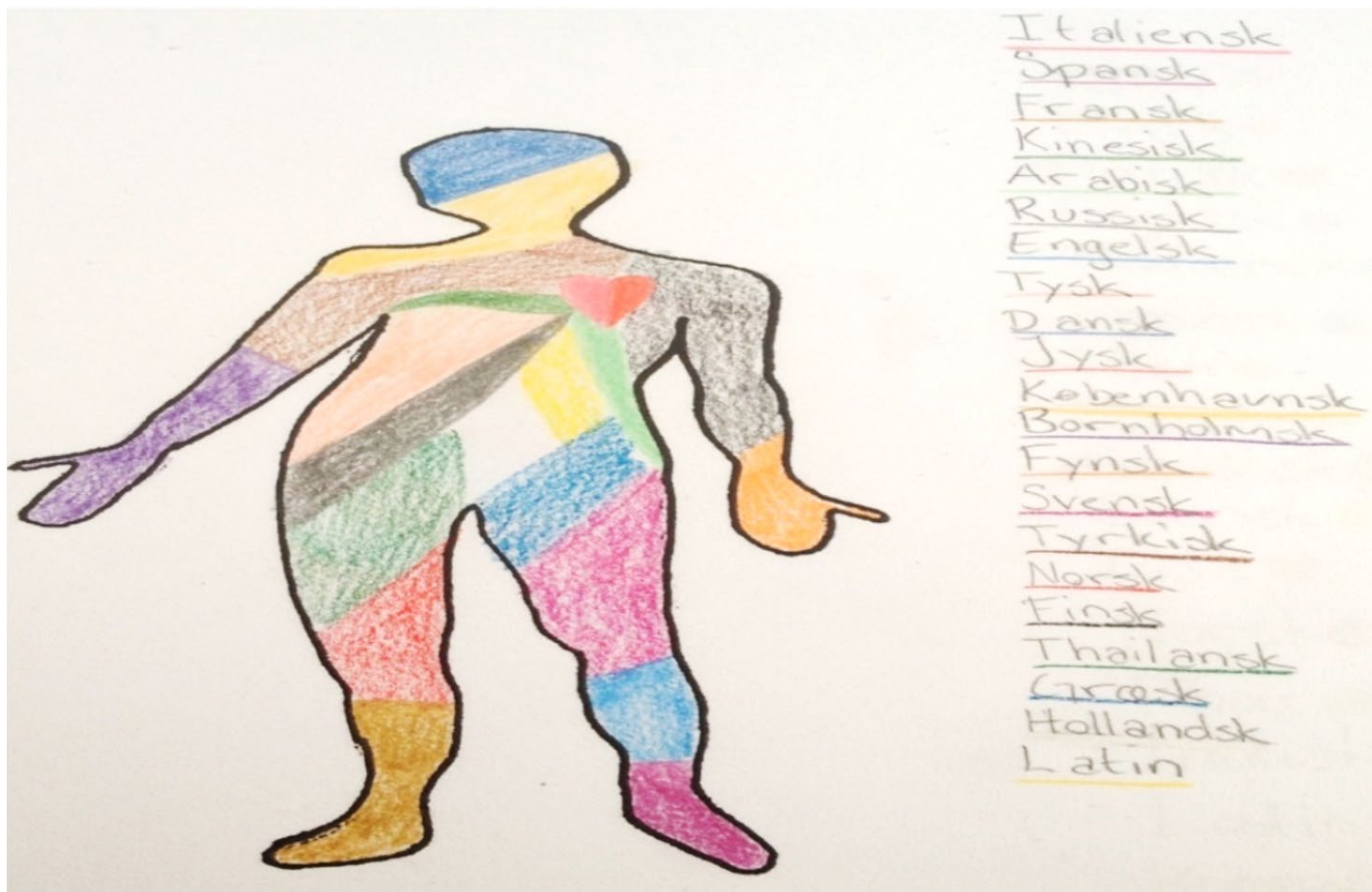
Det giver points at være flersproget

- 1** Hvor mange sprog bruger du i din hverdag?
- 2** Har du lært fremmedsprog i skolen som barn / senere?
- 3** Har du kolleger der taler andre sprog?
- 4** Har du familie eller nære venner, der dagligt bruger andre sprog end dansk?
- 5** Lytter du til musik på flere sprog?
- 6** Har du rejst til andre lande på ferie, og lært at sige noget på et nyt sprog?

*1 point
per sprog*

*1 point for
JA*

Sprogportrættet som case...

Læring om sproglæring

Viden: navne på sprog

refleksion over "sprogbiografien"

Færdighed: identificerer sprog

taler om deres sprog

Holdning: styrker anerkendelse af sproglig mangfoldighed i fællesskab

Pyramiden

- Giv tid til at tænke
- Giv mulighed for at formulere sig

Tænk
(dit eget sprog)

Tal
(jeres sprog)

Del
(vores fælles sprog)

Stilladser
dansk
fagsprog

Få flere og
bedre svar

Hvordan skaber jeg de bedste deltagelses- og læringsmuligheder for alle elever?

HVAD (materialer, aktiviteter, opgaver, refleksioner)

HVOR (i eller uden for klassen)

HVORDAN (alene/ sammen (med hvem?), mundtligt/ skriftligt, didaktisk design)

Translanguaging i forskellige faser i læringsforløb

- Overordnede valg
- Eleverfaringer
- Faglig systematik og fagsprog
- Elevernes aktive bearbejdning
- Formidling
- Evaluering

Translanguaging i forskellige faser

- **0 Overordnede valg**

- Eleverfaringer
- Faglig systematik og fagsprog
- Elevernes aktive bearbejdning
- Formidling
- Evaluering

Ud over hensyn til læringsmål og progression:

- Kan mine elever spejle sig i materialet og koble sig til det? Vil nogle opleve at blive positioneret som afvigende fra en monokulturel standard?
- Kan jeg finde flersprogede tekster eller oversættelser af samme tekst?
- Hvordan kan jeg supplere med materialer på relevante sprog?
- Hvilke elever skal arbejde med tekster på hvilke sprog? Hvilke elever har gavn af at arbejde med en enkelt tekst/flere tekster?

Translanguaging i forskellige faser

- Overordnede valg
- **1 Eleverfaringer**
- Faglig systematik og fagsprog
- Elevernes aktive bearbejdning
- Formidling
- Evaluering

- Hvilke erfaringer har mine elever?
Og hvilke erfaringer bygger vi på?
- Associationer til emnet (natur, skov, miljø, arkitektur, helbred, retorik ...)
- Hvordan arbejder vi med fagets sprog / ordforråd og genrer?
- Har de indarbejdet særlige rutiner i opgaveløsning?
- Bruger de ordbøger?
- Hvordan kan elevens erfaringer komme i spil?

Elevernes erfaringer – på flere sprog i klassen

Makkersnak
Mini-interview

• Tænk dig om – snak med dig selv

- Hvad kan man bruge kartofler til? Lav en liste med så mange ideer du kan. Brug de sprog, du vil. Tre minutter.

- Tænk på en gang, du havde et dilemma. Giv dit dilemma en titel, du bestemmer sproget. Du behøver ikke fortælle historien til klassen (kun titlen). Fem minutter.

Snak løs! Mundtlig brainstorm ud fra et billede eller et stikord – optag lyden

Lynskrivning – på flere sprog

Informationssøgning – på flere sprog (elevens verden, hjemmet, internettet)

Hvad kan optagelsen bruges til?

Hvordan arbejder I videre?

Hvor kan dine elever søge information om det emne I arbejder med nu?

Elevernes erfaringer – på flere sprog uden for klassen

ELEVARK: SAMTALELEKTIE: Brug familiens sprog
Du skal: (vise, forklare, finde, interviewe ...)
I skal sammen: (tale om, finde, give et eksempel på ...)
Du skal tage med til skolen:
Dato:
Opgaven er løst sammen med (underskrift):

Translanguaging i forskellige faser

- Overordnede valg
- Eleverfaringer
- Faglig systematik og fagsprog
- Elevernes aktive bearbejdning
- Formidling
- **Evaluering**

- Produkter
- Processer
- Elevens aktuelle faglige niveau

Hvad har du lært
Hvordan har du lært

	Generel sproglig kompetence, samlet sprog	Specifik sproglig kompetence, dansk	Specifik sproglig kompetence, ikke-dansk	Objektive kompetencer
Translanguaging-design for evaluering	Bruger samlede sproglige ressourcer	Bruger kun dansk	Bruger kun et bestemt sprog (ikke dansk)	

- Har eleven lyst til at tale om emnet?
- Kan eleven.. finde relevante steder i teksten ud fra hovedindholdet?
- Generere og strukturere ideer, fx via noter?
- Udtrykke sine tanker og sin mening?
- Formidle information?
- Stille relevante spørgsmål?
- Deltage i gruppearbejde?
- Udføre en opgave på baggrund af mundtlig instruktion?

Hvad kan translanguaging?

- Anerkende elevers sproglige forudsætninger og dermed deres position i klassen og deres sociale identitet
- Styrke deltagelsen i kommunikative aktiviteter og dermed også i læringssituationer
- Give kognitive “knager” til ny viden, tænkning og problemløsning
- Styrke generel sproglig opmærksomhed og en nysgerrig tilgang til sprog

Henvisninger

- Andersson, A. S. & Naucler, K. (1987): Språkmiljö och språkinlärning. Slutrapport från projektet Hemspråket I förskolan. SPRINS-rapport 38. Göteborgs Universitet
- Cummins, J. (2017): Teaching for transfer in multilingual educational contexts. I Garcia, O. & Lin, A. (eds.): Bilingual education. Encyclopedia of Language and Education. 3. udg. New York, Springer, 103-115
- Daryai-Hansen, P., Drachmann, N., & Meidell Sigsgaard, A-V. (2019): Flersprogethedsdidaktik i fremmedsprogssag. *Sprogforum*, 68, 46-53
- Daugaard, L.M. & Laursen, H.P. (2021) Med flere sprog i Klassen. Aarhus Universitetsforlag.
- European Council (2018): *Common European Framework of Reference for Languages. Learning, Teaching, and Assessment. Companion Volume with New Descriptors.*
- García, O. (2009): *Bilingual Education in the 21st Century.* Boston: Blackwell
- García, O. et al. (2017): *The Translanguaging Classroom. Leveraging Student Bilingualism for Learning.* Philadelphia: Casion
- Holmen, A. (2019): Sproglig diversitet blandt eleverne i grundskolen – fra problem til potentiale. I Gregersen (red.): Sprogssag i forandring. Samfundslitteratur, 23-54
- Holmen, A. & Thise, H. (2021): Flere sprog i læringen. Translanguaging pædagogik i praksis. Samfundslitteratur
- Holmen, A. & Thise, H. (under udg.): Translanguaging i ungdomsuddannelserne (arbejdstitel). Samfundslitteratur
- Taylor, S. (2016): Sproglige og kulturelle vidensfonde i klasseværelset. *Sprogforum*, 62
- Ågård, D. (2014): Motivation. Frydenlund